

Nr 240

Av herr **Carlsson, Eric**, om inrättande av en professur i landsbygdssociologi vid Uppsala universitet.

I motion till 1951 års riksdag (II:2) hemställde herrar Ericsson i Näs och Hedlund i Rådombeslut om uppdrag till Kungl. Maj:t att företaga en skyndsamt utredning angående upprättande av en lärostol i landsbygdssociologi vid antingen lantbrukshögskolan eller Uppsala universitet.

I sitt yttrande över motionen anförde jordbruksutskottet bl.a. att landsbygden som forskningsområde inte kunde avskiljas från sociologiens övriga forskningsfält. Vid Uppsala universitet finns en sociologisk institution, och utskottet anförde, att det borde ankomma på universitetet att överväga frågan om inrättandet av en särskild lärarbefattning i landsbygdssociologi och eventuellt ta initiativ till inrättandet av en dylik befattning. Vidare framhöll utskottet, att en ökad vetenskaplig bearbetning av landsbygdens sociologiska problem otvivelaktigt skulle vara av stort värde och att dessa frågor vore värda all uppmärksamhet från statsmakternas sida. Med hänsyn till den dåvarande ekonomiska situationen ansåg sig emellertid utskottet icke kunna tillstyrka motionen, vilket också blev riksdagens beslut.

De skäl, som anfördes för inrättandet av en professur i landsbygdssociologi vid detta tillfälle, gäller fortfarande. Den samhällsutveckling vi haft under 1950-talet med en mycket stark befolkningsomflyttning understryker också starkt behovet av vetenskaplig forskning på detta område. Utglesningen av landsbygdsbefolkningen ställer människan inför helt nya perspektiv i tillvaron. Teknikens framsteg med nya kraftkällor har fört med sig att den direkt manuella arbetsinsatsen i stor utsträckning ersatts av maskiner. Detta på det fysiska området. Samma gäller också på det psykiska området. De moderna kommunikationsmedlen har brutit den isolering, som fanns förr. För landsbygdens vidkommande har hela denna utveckling blivit något av en revolution. Vilken människans roll och ställning blir i denna »nya» värld vet vi egentligen föga om. Risken finns att vi i hela denna omdaningsprocess med utgångspunkt från vad de tekniska framstegen gett och kommer att ge löper risk att glömma individen som människa.

Visserligen kan här sägas att både undervisning och forskning redan bedrivs på det sociologiska området. Vid Uppsala universitet finns redan

en lärostol. I proposition till årets riksdag föreslås inrättandet av en professur i sociologi i Göteborg, och förra årets riksdag beslöt inrätta en dylik professur i Lund. Med hänvisning till vad utskottet anförde år 1951 synes det angeläget att landsbygdssociologien uppmärksammas vid den upprustning av den högre utbildningen som här sker. I USA t. ex. har denna del av sociologien getts sin särskilda plats. Behovet av vetande på detta område är också stort i vårt land, inte minst för alla de akademiskt utbildade som i olika yrken skall ägna landsbygden och dess människor sina tjänster. Enligt min mening skulle inrättandet av en professur i landsbygdssociologi redan nu vara starkt motiverat. Skulle riksdagen av statsfinansiella skäl icke kunna bifalla ett sådant yrkande vill jag alternativt yrka på att till den sociologiska institutionen i Uppsala knytes en preceptur i ämnet.

Med stöd av vad som anförts föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om åtgärder för upprättande av en professur i landsbygdssociologi vid Uppsala universitet eller, därest riksdagen icke skulle anse sig kunna bifalla detta yrkande, för inrättande av en preceptur i ämnet vid den sociologiska institutionen vid nämnda universitet.

Stockholm den 27 januari 1959

Eric Carlsson